

3. Грамота Святої Унії.

«В ім'я триєдиного Бога ми, зібрані на черговому Соборі в Беренситі, в церкві св. Микодлая, митрополит і єпископи грецького обряду, на вічну пам'ять проголошуємо:

Бачачи, що одна власть Божої Церкви в Євангелії і в ченні Господа нашого Ісуса Христа основана на одному Петрі, немов на камені, щоб Христова Церква стояла твердо під правлінням і керівництвом його одного, щоби в одному тілі була одна голова, а в одному домі - лиш один господар і податель Божих ласк, поставлений над людом Божим, щоб дбав про порядок і добро всіх, і щоб цей порядок, який почався від апостольських часів, тривав постійно в Божій Церкві. Тому всі Східні патріархи у справах віри і в прийманні духовної влади, як також у єпископських судах і відкликах, - завжди відносилися до наступника св. Петра, Святішого папи Римського як це видно із Вселенських Соборів і правил Святих Отців. Це задовільно доказують й інші хоча б слов'янські писма, перекладені вже в давнину з грецької мови, а також святі Отці Східних Церков засвідчують. Усі вони визнають цей святий Престол Петра, його першенство і його владу над єпископами цілого світу.

Не менше також царгородські патріархи, від яких ця руська (українська) країна прийняла святу віру, немалий час признавали цю зверхність Римського престолу, йому підлягали і від нього брали благословення. І хоч вони від цього престолу багато разів відступили, все ж таки вони раз-у-раз з ним з'єднувалися і поверталися до послуху. А останньо це сталося на Флорпентійському соборі року Божого 1439 за патріарха Йосифа і цизаря Івана Палеолога які вповні повернулися до церковного послуху і визнали, що папа Римський є батьком, учителем і завідателем усього християнства, будучи правним наступником св. Петра. А на тому Флорентійському соборі був і наш Київський єпископ і митрополит усієї Русі Ісидор, який приніс це з'єднання царгородського патріарха і всіх до нього належних Церков на наші руські (українські) землі, щоб нас у тому послусі і залежності від Римського престолу утвердив.

Коли ж відтак царгородські патріархи знов відступили від того церковного об'єднання, то за той гріх відступства і розірвання церковної єдності вони попали під поганську турецьку владу, внаслідок чого постало багато помилок і злих учинків, як і занедбання правного нагляду над цими руськими (українськими) землями. І звідси закралося багато святотатства, і чимало ересей поширилося по всій Русі, які нищили Божі церкви і наносили велику шкоду Божій славі. Ми однак не бажаємо бути учасниками такого ведликого гріха і поганської неволі, яка опісля прийшла на царгородських патріархів, ані не хочемо помагати їм у церковному розколі і розірванні святої єдності, а радше хочемо запобігти спустошенню церков і загибелі людських душ із-за тих ересей, які й далі вільно поширюються.

Маючи це все на нашій сумлінні і зваживши небезпеку нашого власного спасіння, як також спасіння всього духовного, Богом нам дорученого стада, ми вислали минулого року до Святішого Отця Климента VIII наших послів, велебних у Христі братів наших єпископів Іпатія Потія, прототронія

Володимирського і Берестейського єпископа, разом із Луцьким і Острозьким єпископом Кирилом Терлецьким, екзархом, зі знанням і згодою нашого яснішого володаря Жигмонта III, побожного нашого володаря, з просьбою, щоб папа, як найвищий пастир Вселенської Католицької Церкви, прийняв нас під свій послух, звільнив нас від зверхності царгородських патріархів і розрішив нас від усіх цензур, і щоб дозволив нам зберігати обряд і звичаї Східної Церкви та, щоб не робив змін у наших церквах, щоб вони далі могли розвиватися за переданням св. Отців. Святійший отець Климент VIII на це погодився і видав для цього свої грамоти і привілеї.

Однак він звелів, щоб ми з'їхалися на синод, вчинили ісповідь святої віри і присягли послух Римському престолові св. Петра, папі Климентові VIII та його наступникам. Це все ми сьогодні синодально вчинили, як засвідчать наші грамоти і наші власноручні підписи й печаті, що ми їх сьогодні передали на руки посланців Святішого Отця папи Климента VIII, яких він вислав на синод, а саме: велебного Яна Д.Соліковського, архієпископа Львівського, Його милості Станіслава Гомолінського, єпископа Холмського, і його милості Вергнарда Мацієвського, єпископа Луцького, в присутності Його королівської милості, і багатьох інших духовних і світських представників, які брали участь в синоді.

Ось так звучить грамота Берестейського з'єднання Української Церкви з Церквою Римською. Написана вона на великому пергаменті тодішньою слов'янською мовою. Її було передано у Варшаві до рук папського легата в Польщі. Кардинала Камільо Гаєтано особисто вручив грамоту папі Клименту VIII. Папа, вважаючи грамоту Берестейського з'єднання одним із важливіших документів церковної історії, віддав її для збереження до архіву цінних документів, приміщеному у папській твердині св. Ангела, де вона й сьогодні зберігається. Це є немов «Велика хартія» Української Греко-Католицької Церкви, яка все ще не втратила своєї канонічної сили, як це виразно засвідчив Святіший Отець папа Іван Павло II у своєму листі до московського патріарха Пімена від 24 січня 1981 року: «Римський престол твердо залишився на позиції, що їй досі завжди дотримував щодо прав українців-католиків!»

Відтак грамота Берестейського з'єднання ясно показує, що наші українські владиками, приступаючи до Святої Унії, вважали єдність Церкви справою святої віри за навчанням Святого Духа, трактуючи святу єдність не людськи, для своїх власних зацікавлень, але як справу Божу. Тому вони, щоб рятувати від повного занепаду свою Українську Церкву, пішли за навчанням святих Отців і Вселенських Соборів, передусім Флорентійського, і зважились на відважний крок - з'єднатись з Римським апостольським престолом. З того часу наша Українська Греко-Католицька Церква високо понесла стяг церковної єдності і була готова на будь-яку жертву.

То ж сьогодні ми низько схиляємо свої голови перед нашими геройськими владиками Берестейського з'єднання. Усі ми, як один, урочисто

прирікаємо свій послух і свою вірність Христовому намісникові на землі, папі Римському, наступникові святого апостола Петра і главі Вселенської Церкви. То ж, благаючи щиро Христа Спасителя – Подателя всіх благ за з'єднання Церков, разом закликаємо: «В єдності сила народу, Боже, нам єдність подай!».

(Матеріал із газети «Нова Зоря» - число 36 за 2016 рік)

4. Атанасій Великий. Берестейська унія у її Вселенськості.

1) Берестейська Унія в її короткій історії.

Берестейська унія – церковно-історична подія 1596 року і на її основі встановлене порозуміння між Українсько-Білоруською Православною Церквою та Римським Престолом: визнання Римського Папи головою Церкви із всіма висновками цього визнання у справах віри, моралі та церковної адміністрації (за визначенням Флорентійського собору 1439 р.), із збереженням в рамках Київської митрополії адміністративної, обрядової, дисциплінарної і взагалі церковно-культурної автономії. Турецька неволя Константинопольського патріархату (1453), ускладнені справи Української Православної Цркви, розхитання її внутрішньої дисципліни, створення Московського Патріархату (1596), що зазіхав на весь Європейський Схід, протестантські впливи та полонізація українських вищих верств спричинили в Українській Церкві в 2-й половині XVI століття глибоку кризу. На єпископських з'їздах 1590-1594 років зформулювався план приступити до зв'язку з Римом. Крім церковно-релігійної користі, ініціатори вбачали в унії порятунок українських вищих верств від полонізації, латинства й зрівняння Української Церкви та її духовенства з латинським духовним станом у Польсько-Литовській державі; з міркувань корисності для своєї політичної і церковної акції, цю справу підтримували й провідні польські кола. Над об'єднанням працювали П.Скарга, В.Гербест, єзуїти А.Поссевіно, П.Арекудій, В.Мацейовський, український єпископат, зокрема І.Потій, єпископ Володимирський, що намагався схилити до цієї справи Костянтина Острозького. Але Острозький за вихідну базу дискусії взяв співучасть Візантії і Москви, що означало відсунення справи. Саме тому ініціатори унії вирішили діяти самостійно. 22 червня 1595 р. всі 9 ієрархів підписали листа до папи Климента VIII, заявляючи про готовність вести переговори про церковне з'єднання й уповноважуючи єпископів К.Терлецького та І.Потія діяти в Римі. У вересні Потій і Терлецький виїхали до Риму, де після тривалих переговорів 22 грудня 1595 року перед Римською курією склали ісповідання віри. Папською булою *Magnus Dominus* (23 грудня) було проголошене з'єднання, В січні-лютому 1596 року було встановлено церковні права і привілеї. Рим гарантував їх своєю булою *Decet Romanum Dominus* (23 лютого 1596р.) і